

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Politični prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
Administrativni prejemnik velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskani se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 265.

V Ljubljani, v ponedeljek 18. novembra 1889.

Letnik XVII.

Deželni zbor kranjski.

(Dvanajsta seja dne 15. novembra.)

Predsednik dr. Poklukar otvori sejo ob 1/2 11. uri. Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo finančnega odseka glede vravnave učiteljskih plač po javnih ljudskih šolah in o dotičnih prošnjah učiteljstva: novomeškega, krškega, črnomaljskega, litijskega, postojnskega, kranjskega, kamniškega okraja in ljubljanske okolice; zaveze slov. učiteljskih društev, slovenskega učiteljskega društva, učiteljev stolnega mesta ljubljanskega in trga postojnskega. Ker bomo vso razpravo objavili na drugem mestu, hočemo tu le ob kratkem navesti, da se je prvi oglašil poslanec Hribar, rekoč, da z veseljem pozdravlja ta korak v zboljšanje gmotnega stanja učiteljev, ki so važen faktor za razvitek vsacega naroda. Govornik bi glasoval tudi za višje svote, ko bi to dopuščale deželne razmere. Učitelj vzgaja mladino v ljubezni do domovine in Boga.

Za njim je govoril poslanec Šuklje, ki tudi z veseljem pozdravlja načrt, ki je z ozirom na dežele slabe razmere še najprimernejši od vseh, kar se jih je nasvetovalo. Res, da je ta načrt nepopoln, ali oziroma se vendar na krajevne draginjske in druge razmere, s katerim bodo mogla računati šolska oblastva. Govornik poudarja dalje slogo med duhovništvom in učiteljstvom in potrebo presnove sedanjega ljudskega šolstva, da se mladina vzgaja za praktično življenje v duhu narodnem in verskem, kakor želé in zahtevajo stariši.

Poslanec Povše označi stališče ožjih svojih tovarišev, da bodo vsi brez izjeme glasovali za zboljšanje učiteljskih plač, akoravno s tem morda ne bodo ustregli vsem svojim volilcem: toda razmere učiteljske so res take, da jako težko shajajo. A pri tej priliki, pravi govornik, moram poudarjati, naj gospodje učitelji vzgajajo mladino ne le v narodnem, temveč tudi v verskem, to je v katoliškem duhu. To je želja, to je zahteva slovenskega in katoliškega našega naroda.

Poslanec dr. Schaffer izjavi v imenu nemške stranke, da bode glasovala za zboljšanje plač, ali višjim plačam, kakor so sedaj odmerjene, morala bi se odločno ustavljati.

Poročevalec Klun v daljšem govoru razpravlja potrebo vravnave učiteljskih plač in odločno poudarja versko stališče, na katerem morajo biti pravi vzgojevalci naše mladine.

Nato se je pričela nadrobna razprava; 1. in 2. § sta bila vsprejeta brez premembe. Pri § 3. nasvetuje poslanec Svetec, da se váruje deželna avtonomija, naj se glasi v drugem odstavku: „Ustanovitev učiteljskih služeb, kakor tudi razvrstitev, t. j. določitev njih plačilnih vrst izvrši deželno šolsko oblastvo v sporazumu z deželnim odborom“ namesto „zaslišavši prej deželni odbor“. Ta prememba je bila brez ugovora vsprejeta, ker se enako glasi zakon tudi za Koroško.

§ 4. je bil vsprejet brez premembe. Pri § 5. nasvetuje poslanec Šuklje nastopno resolucijo: „Visoka deželna vlada se naprosi, da se pri razvrstitvi učiteljskih služeb, kolikor moči, oziroma na drugo in tretjo učiteljsko službo na četrterazrednicah.“ Dalje nasvetuje, naj se postavi beseda „stanarina“ namesto „stanovanjska odškodnina“ v prvem in tretjem odstavku. Ta nasvet je obveljal.

Poslanec Pfeifer nasvetuje, naj se pri četrtem odstavku § 5. izpusté besede „za šolsko osobje zunaj Ljubljane pa jih (stanarine) plačujejo dotične občine“. Svoj nasvet utemeljuje rekoč: Ta določba je težko breme za občine, če se pomisli, da imajo občine vsako leto večje troške za šole. Opozorjam samo na učne pripomočke, ki jih mora omisliti občina revnim učencem. Šolarji so večinoma siromašni posebno na Dolenjskem, tako da že skoraj za vse šolarčke preskrbujejo občine potrebne knjige itd. Šolarji večkrat nimajo tople obleke, ali skoraj nobene. V tem slučaju je zopet občina, ki mora obleči nage otroke, da morejo šolo obiskovati, in to provzročuje občinam ogromne troške. Že sedaj znašajo troški za šolo do 1/4 milijona goldinarjev.

Prištejemo tej svoti še to, kar občina žrtvuje za učne pripomočke, obleko itd., potem naraste ta svota ogromno, ki se bode z rastočo revščino leto za letom strašno pomnožila in občine pritirala do neizogibnega denarnega poloma. Zato se mi zdi opravičeno, da občinam breme zlajšamo in da stanarine za učiteljsko osobje na javnih ljudskih šolah plačuje normalno-šolski zaklad.

Poslanec Hribar nasvetuje, da bi se ljubljanskim učiteljem dovolila 10% draginjska priklada. Ta nasvet je pobijal poslanec baron Schwegel, zagovarjal pa poslanec Stegnar, rekoč: K § 5. oglasim se tudi jaz in se obračam proti pomanjkljivi določbi glede nadučiteljevega stanovanja v šolskem poslopji, ki mora najmanj obsegati dve sobi in potrebne stranske prostore. V vseh šolskih zakonih ni najti nikjer točnega merila, koliko kvadratmetrov je odločiti nadučitelju za stanovanje. Izraz „najmanj dve sobi“ se lahko poljubno interpretuje in istina je, da imajo voditelji na nekaterih šolah res jako slabo stanovanje. Zato bi bilo primerno, ako bi se vsaj za naprej prostornost s številkami določila in po teh pri gradnji novih šol ravnalo. Druga določba, ki se nahaja v tem paragrafu in je v velikem protislovju z dejanskimi razmerami, je ta, da se za slučaj pomanjkanja naravnega stanovanja voditelje odškoduje s 120 gld. stanarine. To je za Ljubljano, kjer je stanovanje silno drago, za vodjo večrazredne šole, kateri mora vendar v primernih prostorih stanovati, očitno premalo. Ako nima naravnega stanovanja, česar učitelj-voditelj ni kriv, naj dobí tako stanarinsko odškodnino, da si more zanj to omisliti, kar mu zakon z druge strani priznava in zagotavlja. Vprašanje je torej: Je-li možno v Ljubljani za 120 gld. dobiti tako stanovanje, da se v njem z intencijami § 5. gledé na pristojbine stanovanja? Gotovo ne. Kdor bo torej izmed poznejših voditeljev služboval na mestnih ljudskih šolah, pri katerih ni stanovanja za nadučitelja, ta bode na vsak način na prav občutljivi škodi; zato nasvetuje: Pri voditeljih občinskih ljudskih šol v Ljubljani je stanarina

LISTEK.

Pripovedke za narod.

Spisal Lev Tolstoj, prevél M. V.

Dva starca.

XI.

Efim potuje sam istim potom. Približajočega se domu napadejo ga zopet skrbi; kako brez njega doma živé. V letu, misli, mnogo vode preteče. Dom zidaš vse življenje, a podereš ga v kratkem. Kako je pač brez njega sin gospodaril, kako se je pomlad ponesla, kako je živina prezimovala, kako so hišo izdelali. Dospel je Efim do tega mesta, kjer sta se prejšnje leto ločila z Elisejem. Naroda niti izpoznati ni mogel. Kjer je prejšnje leto narod bedstvoval, živí sedaj v obilici. Polje je bogato obrodilo. Narod se je opomogel in vse prejšnje gorje pozabil. Pod večer dospe Efim k selu, kjer ga je bil lansko leto Elisej zapustil. Komaj je stopil v selo, skočila je izza kočice deklica v belej srajčki. „Ded, dedek! pojdi k nam.“ Efim je hotel iti, toda ga ne pusti, prišla ga je za obleko, vleče ga h koči in sama se smeje.

Na prag je prišla tudi ženska z dečkom, tudi

ona ga vabi: „Vstopi“, reče, „povečerjaš, prenočuješ“. Efim vstopi. Ob enem, misli si, povprašam po Eliseji: prav v to kočico je bil takrat šel pit. Vstopivšemu snela je žena vrečo, dala mu vode za umivanje, posadila za mizo. Prinesla je mleka, varenikov, kaše — postavila na mizo. Tarasič se je zahvalil, pohvalil ljudi za to, ker vsprejemajo potnike.

Ženska pomaje z glavo. „Mi“, pravi, „smo dolžni potnike vsprejemati. Živelí smo, Boga pozabili in Bog nas je tako kaznil, da smo vsi le smrti pričakovali. Došlo je bilo letos do tega, da smo vsi ležali — jesti ni bilo kaj, bolni smo bili. In pomrli bi bili, da nam ni Bog poslal starčka, kakoršen si ti. Prišel je bil sredi dne napit se, a ko nas je videl, smilili smo se mu in ostal je pri nas. In dajal nam je pijače, jedi, in postavil nas je na noge, in nam je zemljo odkupil, in konja z vozom vred kupil, nam pustil.“

Vstopila je v kočico starka, prestrigla besedo ženi. „Sami ne vemo“, pravi, „ali je bil človek ali angelj božji. Vse je ljubil, vsi smo se mu smilili, in odšel je brez slovesa in ne vemo za koga bi molili Boga. Vidim, kakor bi bilo sedaj: ležim, čakam smrti, pogledam, vstopil je starček, ne debel, plešast — napit se vode. Jaz grešnica pa sem mislila: kaj se pa ta todi vlačí? A on, glej, kaj jo

storil. Ko nas je zagledal take, postavil je tu-le na to mesto svojo vrečico, razvezal jo.“

Vstopila je deklica. „Ne, babica“, reče, „on je popreje postavil vrečo sredi sobe, a potem jo je dal na klop.“ In začeli so se pregovarjati in vse njegove besede in vsa dela omenjati: kje je sedel, kje je spal, kaj je delal in kaj je komu rekel.

Na noč prijezdil je na konji i mužík-gospodar, tudi on je začel pripovedovati, kako je živel pri njih. „Da njega ni bilo k nam, pomrli bi bili vsi v grehih... Umirali smo v obupnosti, mrmrali na Boga in na ljudi. A on nas je postavil na noge, po njem spoznali smo tudi Boga ter začeli verovati v dobre ljudi. Poplačaj mu Krist. Popreje smo živeli kakor živina, on nas je pre naredil v ljudi.“

Efima so ljudje pogostili, napojili, položili spat in sami legli.

Efim leži in ne spi, ne gré mu iz mislij Elisej, kako ga je videl v Jeruzalemu tri poti na prednjem mestu.

Tako me je kje prešel, misli si. Moji trudi so vsprejeti, ali ne, a njega vsprejel je Gospod.

Zjutraj poslovil se je Efim od ljudi, ki so mu napekli pirožkov na pot ter so potem šli na delo — a Efim na pot.

(Konec sledi.)

odmeriti vsaj s 160 gld. Predlog je bil „za silo“ podprt, a pri glasovanju zavržen.

Predloga poslancev Pfeiferja in Hribarja nista obveljala, temveč predloženi načrt § 5. z dotično stilistiško premembo.

Pri § 6. nasvetuje zopet poslanec Svetec, da se v drugem odstavku glasi tekst: „Priznanje osobne doklade izreče deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom, namesto „zaslišavši prej deželni odbor“.

Pri tej točki je bila dolga debata. Deželni predsednik je zagovarjal prvotni tekst, oziroma vladno stališče, dr. Tavčar je zagovarjal Svetčev predlog, oziroma deželno avtonomijo in pri tej priliki očital nemški stranki upor proti vladi, ki navzlic temu koketuje z nemško stranko. Odgovarjal mu je dr. Schaffer.

Poslanec Šuklje je nasvetoval dostavek k prvemu odstavku § 6., ki se glasi „in odpadejo (osebne doklade), ako učitelj dobi višjo plačo“.

Ta nasvet poslanca Šukljeja in nasvetovana prememba poslanca Svetca sta bila vsprejeta.

Pri konečnem glasovanju je bila vsprejeta že navedena resolucija poslanca Šukljeja gledé drugih in tretjih učiteljev na čveterorazrednicah, naveta in resolucija finančnega odseka in načrt zakona, ki se glasi:

Z a k o n

z dne
s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dné 29. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, in z dné 9. marcija 1879. leta, dež. zak. št. 13, prenamejajo oziroma dopolnjujejo.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske — v delni preuredbi, oziroma dopolnitvi deželnega zakona z dne 29. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, o vredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske, kakor tudi deželnega zakona z dne 9. marcija 1879. leta, dež. zak. št. 13, s katerim so se preuredila oziroma dopolnila nekatera določila deželnega zakona z dné 25. februarja 1870. leta, dež. zak. št. 11, o šolskem nadzorstvu, deželnega zak. z dne 29. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 21, o vredbi ustanavljanja, vzdrževanja in obiskavanja javnih ljudskih šol v vojvodini Kranjski in deželnega zakona z dne 19. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, o vredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske — ukazujem tako:

§ 1. Kategorija podučiteljev (podučiteljic) na javnih ljudskih šolah na Kranjskem je odpravljena.

§ 2. Učiteljske službe na vseh javnih občnih ljudskih šolah so razdeljene v štiri plačilne vrste, in to:

v učiteljske službe	I. vrste s 700 gld.,
" " "	II. " " 600 "
" " "	III. " " 500 " in
" " "	IV. " " 450 "

letne plače.

Letna plača začasno nameščenih učiteljev (učiteljic), kateri (katere) se smejo uporabljati v učiteljskih službah vsake plačilne vrste, določena je s 360 gold.

§ 3. Od skupnega števila učiteljskih plač dežele Kranjske jih spada na I. vrsto pet odstotkov, na II. vrsto deset odstotkov, na III. vrsto petintrideset odstotkov; ostalih petdeset odstotkov je učiteljskih služb IV. vrste.

Ustanovitev učiteljskih služb, kakor tudi razvrstitev, t. j. določitev njih plačilnih vrst izvrši deželno šolsko oblastvo v sporazumu z deželnim odborom in to z ozirom na važnost posameznih šol, na odgovornost z učiteljskim mestom združene službe in na krajne razmere dotičnega stajališča.

To razvrstitev je vsakih 10 let pregledati; vendar zategadelj med tem časom popravki iz važnih vzrokov niso izključeni.

§ 4. Stalno nameščeni učitelji (stalno nameščene učiteljice) imajo po preteku vsakih petih let, katera so prebili v nepretrganem in z dobrim vspehom združenem službovanju na kakšni javni ljudski šoli, do izpolnjenega 30. službenega leta pravico do službeno-starostnih doklad, katere znašajo pri učiteljskem osebju meščanskih šol po deset odstotkov tistočasne letne plače, pri učiteljskem osebju na ostalih ljudskih šolah pa brez ozira na letno plačo po 40 gl.

Šteti se začne prvo petletje, in sicer brez razločka, če je službeni čas prebit na Kranjskem, ali v kakšni drugi v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, z dnevom prve stalne namestitve;

štete vsakega sledečega petletja se ravna po naprejšnjem.

Priznavati službenostarostne doklade pristaje okrajnim šolskim oblastvom, mestu Ljubljani, mestnemu šolskemu svetu.

§ 5. Vsak voditelj (vsaka voditeljica) javne ljudske šole ima pravico do najmanj iz dveh sob in iz potrebnih stranskih prostorov obstoječega stanovanja, katero je, ako možno, odkazati v šolskem poslopji. Kadar se mu takšno stanovanje ne more dati, gré mu stanarina, katero je pri ravnateljih meščanskih šol odmeriti z 20 odstotki njih tistočasne letne plače, pri voditeljih (voditeljicah) občnih ljudskih šol pa v Ljubljani s 120 gld., zunaj Ljubljane z 80 gl.

Stalno nameščeno moško učiteljsko osebje na javnih ljudskih šolah v Ljubljani dobiva stanarino, katera je določena za učitelje meščanskih šol s 15 odstotki njih tistočasne letne plače, za učitelje občnih ljudskih šol pa v I. in II. plačilni vrsti s 100 gld., v III. in IV. plačilni vrsti z 80 gld.

Ostali učitelji imajo pravico do prostega stanovanja ali do stanarine samo tedaj, kadar so imeli pravico do tega že pred veljavnostjo tega zakona.

Stanarine za učiteljsko osebje na javnih ljudskih šolah v Ljubljani plačuje normalno šolski zaklad, za šolsko osebje zunaj Ljubljane pa jih plačujejo dotične občine.

§ 6. Učiteljem, kateri so kot stalni učitelji na jedni ter isti jednorazredni ljudski šoli z letno plačo IV. vrste zadovoljivo službovali deset let, gré razven zakonitih starostnih doklad še osobna doklada 50 gl., ki so pri odmeri pokojnine ne všteta, ki pa odpadejo, ako učitelj dobi višjo plačo.

Priznanje te osobne doklade izreče deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom.

§ 7. Kadar bi se pri razvrstitvi učiteljskih služb po določenih tega zakona uvrstila kakšna učiteljska služba v manj založeno plačilno vrsto, gré sedanjemu imetniku te učiteljske službe prejšnja višja plača in isti prejme višji znesek kot dopolnitveno doklado letne plače.

§ 8. Tistim učiteljem (učiteljicam) na javnih občnih ljudskih šolah v Ljubljani, kateri so imeli pri začetku veljavnosti tega zakona pravice do višjih nego v zgornjih §§ 4. in 5. določenih službeno starostnih doklad in stanarin, ostane ohranjena ta pravica in prejme isti višji znesek kot dopolnitveno doklado.

§ 9. Določil deželnega zakona z dne 30. aprila 1886. l., dež. zak. št. 11, o opravljenih dokladah, katere so pri odmeri pokojninskih užikov vštene, ne dotika se ta zakon.

§ 10. Ta zakon stopi v veljavnost z začetkom prvega solnčnega leta, ki pride po njega razglasitvi. S tem zakonom so razveljavljeni §§ 18., 22., 30., 33., 34., 37., 38. in 67. zakona z dne 16. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, dalje §§ 38. in 39. zakona z dne 9. marcija 1879. leta, dež. zak. št. 13, po vsi svoji vsebini, nadalje § 58. prvega in §§ 22. in 33. zadnjega zakona, v kolikor se isti tičejo podučiteljev (podučiteljic).

§ 11. Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno izvršiti ta zakon. (Konec sledi.)

Delovanje „schulvereina“ v naši deželi.

II.

Kje torej pričeti najprej desinfekcijo, ali razkuženje in profilaksijo? Mnenje naše je, da pred vsem pri nemškem „schulvereinu“ in „Gustav-Adolfvereinu“, kateri društvi sta pri nas v Avstriji glavni ekspozituri prusijanstva.

Da so avstrijski protestantje vselej Prusko smatrali za svojega mecena, rešitelja in váruha, o tem tu nečemo razpravljati. Vojne s Prusijo, zlasti za Friderika II., nam dostatno podajajo dokazov. Da ima „schulverein“ eminentne politične namene, to nam potrjujejo čini njegovi in govori njegovih vodij, bodisi osrednjih ali krajnih; da ima pa „schulverein“ v vidu tudi pangermanske cilje, to nam svedoči govor Weitlofa, Knolla, Knotza, Bachmanna, Dumreicherja itd., koje so ti govorili pri raznih prilikah na Nemškem, da bi nemško stanovništvo nahujskali zoper Taaffejevo vladu in zlasti zoper nas Slované. In da so Nemci te govore tolmačili v pangermanskem zmislu, dokazujejo nam govori kolovodij nemškega „schulvereina“ na Nemškem, osobito pa rogoviljenje zloglasnega dr. Hermann v Draždanih.

„Schulverein“ ima biti v Avstriji prva postojanka, koja bi odstranila avstrijske mejnike in takó pospešila spojitve Avstrije z Nemčijo, koja ima v drugi vrsti pripraviti utvorjenje nemško-avstrijske carinske zveze, za koje uresničenje se je Bismarck že leta 1879, dalje zopet leta 1883 in 1886 krepko potezal. Da si je Nemčija domnevala o Avstriji, da slednja podredi svojo armado vrhovni komandi v Berolinu, je tudi znano, in list „Novoje Vremja“ obelodanil je svetu, da je Nemčija predlagala Avstriji, naj bi imeli obe državi skupni vojaški generalni štab in jednako vojaško vredbo. Da bi pri znanih razmerah v tem skupnem generalnem štabu Avstrija ne imela prve besede, je pri znani nadutosti in pruski drznosti jasno, kot beli dan. K sreči v državi naši razven Madjarov in nepokvarjenih Nemcev nima za tako subordinacijo države naše do Nemčije nihče simpatij. Da pa vzlic temu Nemci že zdaj prodajajo in delé kožo avstrijskega orla, kojega se še niso polastili, bodi dokaz nedavni uvodni članek berolinskega tednika „Die Gegenwart“ od Karola Walckerja, ki slove: „Die ungarische Krisis und die Zolleinigungsfrage.“ Vsebinska člankova je nastopna:

Karol Walcker dokazuje pred vsem, da ima carinska zveza obeh držav ovirati Rusko, ogerskim pridelkom, žitu otvoriti nemško tržišče in nemški industriji avstro-ogersko tržišče. Mi Cislitvanci imamo žrtvovati gospodarstvo Madjarom in industrije Prusijanom.

V pogodbi o carinski zvezi izražena bi morala biti dalje popolna ravnopravnost obeh držav gledé selitve in obrtniji podvrženih, ki bi imeli povsod enake pravice in bi si mogli prisvajati zemljišča. — Carinska zveza pred vsem olajša in okrepi silno omajano nemštvo to- in zalitvansko ter učini „šach-mat“ klerikalno-fevdalnim strankam v teh deželah. Klerikalci se bajé ne bodo upirali carinski zvezi z Nemčijo, ker bodo bajé (!) imeli nadejo, pokatoličiti vso Nemško in ovladati peščene marke braniborske. Močne deželne trgovinske banke Nemčije se bodo morale prizadevati pred vsem razbiti nemško-avstrijske latifundije. Nemški severo-izhod, Galicija, Ogorska, Sedmihradsko in Hrvatska, imajo doslej neprimerno malo stanovništva, „da i Češka bi po razbitju fevdalnih veleposestev mogla še preživiti množino malih kmetov.“ Nemški industriji, trgovci in bankérji imajo velik interes za procvitanje te priroduje nemško-avstrijske zveze.

Nemčija — pravi Walcker — je preobljudena, in mnogo Nemcev se ne more izseliti v Afriko in tudi nočejo; torej bi bilo najbolje, da bi zalagali kolonije v manj obljudenih krajih obeh cesarstev. Mnogo avstrijskih (gotovo svobodomiselnih in protestantje) in ogerski magnati so tej zvezi naklonjeni. Ti avstrijski „tudi-Nemci“, slovanski in ultramadžarski fevdalni ultramontani, ki v dunajski in peštanski zbornici zabavljajo nemški državi in zahtevajo odpoved nemške pogodbe in izdajo Nemčije, mogó se učiniti kaj lahko „šach-mat“.

Schulverein že ne zadostuje več, — nadaljuje Walcker, — v obrambo napadanega nemštva v Avstriji in na Ogorskem, tu se mora poseči k izdatnejšim sredstvom. Nemška kolonizacija in nemški kapital morata pospeševati nemštvo v avstro-ogerski državi. (Torej v Slovenceh „Südmark“!*) Vred.) Avstrijski narodi imajo radi, ako se naučé njih otroci nemški, s to kópo reakcionarjev bodo Nemci kmalu gotovi. „Slovanske in madjarske kmete lahko je pridobiti z ugodnim vrejenjem davkov in zaplenjenjem obširnih cerkvenih in fevdalnih posestev, koja naj bi se prepuščala kmetom proti malim poplačilom.

Odprava fidejkomisa in razkasanje veleposestev sevéda bi bilo v obče prijetno malim kmetom. Na to slanino hoté v Berolinu loviti in vjeti naše svobodomisleže, da bi se potem manj upirali Prusijanom priseljenim v dežele naše. Torej Prusijani ne mislijo na nič drugega, nego iz države naše učiniti veliko Poznanjsko, česar se nadejajo doseči s pomočjo nepokvarjenih Nemcev in slovanskih liberalcev, ki tako prospešno gladijo pot židovsko-liberalnim Prusakom. K sreči imamo i mi Slovenci in drugi Slovani, dalje konservativni Nemci tudi besedico izpregovoriti v tej zadevi, in skrbeli bomo vestno, da se germanska kaša ne bode jedla tako gorko, kakor jo kuhajo v Berolinu.

Toda vrúno se zopet k prvotni smeri našega članka. Pravi se, da imamo svojo vladu, kakor nam

*) Pravila tega društva so ravnokar potrjena. Vred.

to predbacivajo politični neprijatelji; to je v verskem oziru konservativno, in v narodnem pravično. Ta zavest nas uzbija v ljubko „dolce far niente“. Ljudstva se ogiblamo, ljudstvo pa nas, ker ne nastopamo javno in odločneje z njegovimi zahtevami. Krščanska in narodna zavest ljudstva peša in pojema. Ljud je že skoro nebržen za to, hodijo li njegovi otroci v „schulvereinske“ šole, ali ne. Kako vse drugačno čilo in sveže življenje je bilo tedaj med nami, ko smo imeli proti sebi odkritega neprijatelja! Zdaj se ruje zoper nas tajno, toda ne manj nasilno. Pešamo versko, npravno in narodno. In to se godi za konservativne vlade, ker v ministerstvu, nazivljenem konservativnem, sedi na ministerskem fôtelji za bogočastje in šolstvo — pristni, kovani liberalci, kojega ne more „Neue Freie Presse“ dosti prehaliti.

Ako se nam krati kaka pravica, vendar jo sčasoma dosežemo; toda ko se nam trga kos za kosom z našega naroda, pa te izgube nihče ne nadomesti. Šolsko društvo „sv. Cirila in Metoda“ napenja vse moči, da bi kar moč najizdatneje delovala, a vendar ne deluje, kakor bi imelo. Zakaj? Zbog tega, ker ne more. In zakaj ne more? Ker se nanj premalo spominjajo rodoljubi, kakor to zahteva dobra stvar sama. Mnogo je v Slovencih ljudij, koji ne dajo toliko, kolikor bi imeli dati, in še več je teh, ki ne dajo — ničesar. Podpirati društvo sv. Cirila in Metoda je dolžnost krščanske pravičnosti in npravnosti. V šolah in zabaviščih, koje vzdržuje to društvo, ni niti jedno nemško ali laško dete, koje bi bilo tjâ prisiljeno. O „schulvereinu“ se pa vé, da meri le na to, da pogoltne kakor rjoveči lev, kar moč, največ slovenskih otrok.

Mi nemškim starišem ne odjemljemo otrok, da bi je dali mučiti, na duši in telesu pačiti v tuji šoli. Mi radi privoščimo nemški deci nemške šole, toda pripustiti ne smemo, da bi slovenski otroci ginili v nemških učilnicah. Kdor vé iz skušnje, kako naša deca v tuji šoli postane tîpa in prazna v sreu, temu ne treba stoprav dokazovati, da krščanska pravičnost in npravnost zahtevata, da bi vsakateri, koji in kakor to more, ne samo s stališča svoje narodnosti temveč s stališča pravičnosti in npravnosti za to skrbel, da imajo slovenski otroci šole v materinem jeziku. V svojem delokrožji to gotovo vsakdo lahko čini, in kjer ne zmore in ne izdâ posamezna moč, ondi naj se sile spajajo s celoto, in ta celota je: „slovensko šolsko društvo sv. Cirila in Metoda“!

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. novembra.

Notranje dežele.

Cesar je po svojem povratku iz Inomosta odpotoval z Dunaja v Gödöllő, kamor sta se odpeljala tudi bavorski princ Leopold in princesinja Gizela.

Moravsko-češki listi se britko pritožujejo o odurnem postopanju nemške vladajoče stranke nasproti dejanskim češkim večini. Vsi predlogi čeških poslancev so bili zavrženi, navadno že pri prvem čitanji. Ko bi Čehi tako postopali z Nemci, zapustili bi bi bili slednji že davno deželno zbornico.

Hrvatski sabor je, kakor znano, zavrzel izvolitev bakerskega poslanca Urbanija. Pri novi volitvi je slednji zopet zmagal.

Ogerska magnatska zbornica je nepremenjeno potrdila postavne načrte o nagodbi z Ogersko in dvorovniki, poročila o železnicah, mitnicah in zemljiško-knjižnih vlogah.

Vnanje države.

Papež Leon XIII. letos ne bo še izdal okrožnice o socialnem vprašanji, marveč še le prihodnje leto. Poprej bo neka druga enciklika izšla.

Iz Belegrada se javlja, da je poravnava mej **srbskim** kraljem Milanom in kraljico Natalijo že dognana stvar in da se bo slednja v kratkem preselila v konak. Skupščina je bajâ pripravljena ustreči Milanovim željam v denarnem oziru. — Avstrijski poslanik fml. Thömel je pri svoji zadnji avdijenci na Dunaji cesarju nadrobno poročal o položaji v Srbiji; cesar je poslanikovemu dosedanjemu spravljivemu postopanju pritrdil, kar je v belgrajskih krogih vzbudilo veliko zadovoljnost.

Cankovci dosedaj v svoji umišljenosti niso ničesa hoteli vedeti o ostalih **bolgarskih** opozicijonalcih. Toda britka skušnja jih je preobrnila. Star član cankovske stranke, Peter Stančev, je izdal poziv do Radoslavovcev in konservativcev s predlogom, na se vsi opozicijonalci združijo v „rešitev domovine“. Radoslavovci so nasvêt odklonili, konservativci pa niti odgovorili niso. Stambulov je tega jako vesel; imenoval je Cankovce „težo, ki je potrebna, da se reši državna ladija“.

Nemškega državnega zbora komisija za postavu proti socialnim demokratom je sprejela že 9 točk, in sicer brez premembe; le gledé perijodičnih tiskovin je sklenila, da se „mora“ ustaviti vsak list, ki je bil v enem letu dvakrat zaplenjen; postavni načrt je govoril, da se „more“ tiskovina prepovedati, ne pa „mora“. — Socialni demokratje so dosedaj povsod, kjer niso mogli upati na zmago, glasovali za prostomišljenike, ki imajo vsled te prostovoljne podpore enajst takih sedežev. Socialni demokratje pa so sedaj sklenili, da ne bodo volili tam, kjer bi bil zanje trud zastoj; to je prostomišljenike jako preplašilo.

„Gaulois“ napoveduje, da se bo nova **francoska** parlamentna skupina osnovala pod imenom „groupe indépendant“ — neodvisna stranka. Člani njeni bodo Pion, Hely d'Oissel, ki stojé na ustavnih tleh, in de Montély, grof de Mun, marquis du Breteuil in Jules Delafosse, ki zastopajo krščansko-demokratska načela. Ustanovila se bo enaka stranka tudi v centru, katere člani bodo Germain, Dechanel, grof Greffulhe in baron Demarçoy. To snovanje desničarskih novih skupin je nekaj odgovor na spravljivostne težnje Léona Say-a.

Dunajski „Fremdenblatt“ razpravlja potovanje grofa Kálnokyja v Friedrichsruhe, potem pa nastopno modruje: **Evropski mir je zavarovan**, ker so se velesile mirovne zveze in Rusija vzajemno prepričale o svoji miroljubnosti. Balkanske države pa, ki najbolj preté evropkemu miru, razvijati se morajo samostojno brez tujega vpliva, dokler ne nastopijo v teh deželah (v Bolgariji) postavne razmere. Temu odgovarja „Nov. Vremja“: Kakó neki naj v Bolgariji nastopijo „postavne razmere“ brez tujega vmešavanja? Ali bo morda sedanja bolgarska vlada prostovoljno odstopila, ali pa bi Evropa podpirala ljudsko vstajo, ki naj bi vrgla to po mejnarodnih pogodbah nepostavno vlado? „Fremdenblatt“ na to molči, kar kaže, da so „vzajemni dokazi miroljubnosti“ le diplomatska uljudnost in da države ena drugi le iz te uljudnosti verujejo napominanim dokazom.

Novo **rumunsko** ministerstvo je nastopno sestavljeno: General Mano predsedstvo in notranje zadeve; Rosetti pravosodje; Ghermane finance; general Vladescu vojna; Holbau poduk; Marghiloman javna dela; Pancesco domene.

Grof Bismarek je v Budimpešti opisoval vtis, kateri je nanj napravil **turški** sultan. Rekel je: Padišahova okolica je popolnoma ruska ter odločno za to skrbi, da ne sliši sultan ničesa, kar bi bilo za Rusijo neugodno. Ta položaj se je sedaj nekoliko predružil. Abdul Hamid je slišal reči, katerih ne bo takó hitro pozabil. Pridružil ne bo se trodržavni zvezi, ravno takó gotovo je pa, da v nobenem slučaju ne bo pristopil v tabor, ki je sovražen srednje-evropski ligi.

Poročali smo že o svojem času o republikanskem gibanji v **Braziliji**, in sicer povodom govora grofa Eu-a, soproga prestolonaslednice Izabele, ki je rekel, da je cesarska družina pripravljena zapustiti državo, ko bi narod po postavnem potu izrazil željo po republiki. Kakor znano, odpravila je brazilijska vlada suženjstvo ter je papež Leon XIII. poslal princesinji Izabeli za dotične zasluge „zlato rožo“. To približanje mej brazilijsko vladarsko hišo in sv. Stolom je jako začelo skrbeti prostozidarje, ki se že dolgo časa trudijo, da bi dobili to deželo v svojo pest, ter so še bolj pričeli rovat zoper cesarja in njegovo družino. Kolika je vstaja, to do danes ni še natanko znano, pač pa se z več strani zatrjuje, da je rabuko uprizoril le del armade. Najnovejši brzjavki slovete: „Kakor javlja „Western Brazilian Telegr. Comp.“ iz Rio-Janeira, uprizorena je bila vojaška vstaja z jako velikimi silami. Mornarični minister je težko ranjen. Prodajalnice so zaprte, trgovina počiva. Ministre so vjeli. Republika je bila proglašena za njenega predsednika Teodor Fonseca imenovan. Nova začasna vlada je prevzela poroštvo za varnost cesarske družine. Cesar je v Petropolisu.“ Lisabonski list „Comercio“ pa je dobil iz Rio-Janeira vest, da je prebivalstvo nebržno nasproti vstaji; v obče se izraža zaupanje, da se bo posrečilo zatreti to gibanje.

Izvirni dopisi.

Iz Boštanj ob Savi, 10. novembra. S podzemljskimi naravnimi čudesi se Slovenska ali prav za prav Kranjska v primeri z drugimi deželami po pravici ponaša. Ne omenjaje svetovnoznane postojinske jame se je pisalo v najnovejših časih o podzemljski jami v Divači. Tako čudo krije tudi Dolenjska; meriti se ne more z zgoraj omenjenima, a v kljub temu zasluži, da se omenja. To je tako imenovana „Vranja peč“ pri Boštanju. Omenjal jo je že Valvazor, opeval Umek Okiški. V sramoto svojo moram priznati, da mi ovi spisi niso znani, ergo relata retuli, a čuvši o tej podzemljske jami, šel sem v njo iz radovednosti. Kake pol ure po cesti ob Mirni se pot kmalu zavije na levo, po kamnji in hosti, kjer ti je najboljši kašipot potoček izvirajoč iz ove jame same. Kmalu se pred tabo vzdigne navpična visoka skalnata stena; pred tabo se med skalovjem, obrašena pri vrodu z grmovjem, odpira podzemljska jama, iz koje prihaja zgoraj omenjeni potoček. Pogled vanjo

ti zapre egiptovska tema. Prižgemo baklje trskene. Pri vstopu ti postane nekako tesno pri sreu, vsaj meni se je taka godila, če tudi nisem posebno boječ, ko se razprostré nad teboj mogočni skalnati obok. Ne vem se spomniti, da bi bil kdaj občutil tako živo božjo vsegamočnost, da tako silne skalnate peze plavajo v lahkem zračnem prostoru. Stopamo nekoliko časa po primeroma precej dobri, če tudi polzkeji poti ob potoku, kar nam poslednji prestriže pot. Čeznj pelje mostiček, lesen seveda, tudi že precej trôhljen. Jama se je prejšnja leta mnogo obiskovala, posebno iz bližnje Sevnice, med njimi je bil posebno bajê neki g. Smole, kateri je jamo natančneje preiskaval, postavil omenjeni mostič in spravil na dan nekaj nenavadnih podzemljskih živalic. Dospevši čez mostič začnemo kvišku lézti po stopnjicah, surovo vsekanih v skalo, vendar hodimo še po koncu. Kar mahoma se pot stisne, da se komaj priplaziš skozi in po malih korakih stojiš pred prepadom, ne ravno globokim, ob katerem najdemo lestvico že trohnelo, da se je mogoče le z veliko previdnostjo spustiti se po njej opiraje se na sosedno skalovje. Še par korakov po nevarnej skali, in stojimo pred podzemljskim jezerom. Ob njegovih obalih je stena zopet navpična in le korak dalje je nemogoč. Kakor pripovedujejo, do konca temu jezeru še ni prišel nikdo, če tudi je imel na njem zgoraj omenjeni g. Smole iz Sevnice čolniček. Le toliko smo mogli poskusiti s kamenom na vrvi, da precej pri kraju jezero ni globokejše nego človeku do pasa. Kaj krijejo njega globočine in tmine, hočem o priliki vsaj poskušati izvedeti in potem o tej čudežnej podzemljski vodi i njenih pravljicah kaj več pisati, ako Vam bode drago.*)

Hajdimo na površje pozemeljsko, tudi tukaj nam je marsikaj prikrito in nevshečno in kdo bode vsem ustregel, posebno sitnim časnikarjem, ki hočejo svet imeti vsak po svojem kopitu. Kar pa nas vse boli, liberalne kot konservativne, mislim namreč v našem kotu, ni znano. Vsaka mišja luknja dandanes je podoba sveta, s tem pa vendar smemo na beli dan. Zgubili smo na naši dvorazrednici eno učiteljsko moč, kdaj se bode zopet zapolnila definitivno, se nam ponižnim duhovom pač ne dá uganiti, posebno ker služba še zdaj ni razpisana. Da šola pri tem trpi, trpi edina učiteljska moč pri prenapolnjeni šoli še več, je jasno. Oziramo se na desno, na levo, odkodi nam dojde obljubljeni namestnik, a zaman. Mnogo se je pisarilo gori in doli, a vse ostalo birokratična pisarija. Pri tem se mi pa vriva druga misel, ali bolje nezmisel, ne znam, a zabeležim jo itak kot eno ali drugo. Mnogokrat sem na svoje ušesa moral čuti britke i opravičene pritožbe starišev, s kakšnim trudom pošiljajo svoje otroke v malo manj nego dve uri oddaljeno šolo. Pri slabem vremenu odrasel človek komaj pregazi blato, in stariši svoje otroke posebno o snegu nosijo do bližnje gazi ter jih zvečer zopet hodijo iskat. Na ugovor, da takim daljnim i težavnim potom vendar niso prisiljeni svojih otrok pošiljati v šolo, dobi se kratki odgovor: Ako zamudim, dobim pa precej „cegele“. Označilno je priznanje starišev, vsaj sami radi vidimo, da se otroci kaj naučé. In zdaj šola trpi in njen pouk.

*) Drago. Op. vred.

Dnevne novice.

(Deželni zbor kranjski) je imel danes 13. sejo. Do ¼ na 3. uro ste bili rešeni le dve točki dnevnega reda, ker je bila o poročilu upravnega odseka gledé vravnave zdravstvene službe v občinah nad tri ure dolga debata. Poročilo se je vrnilo upravnemu odseku. Druga točka, da se podobčina Vrhpolje odcepi od vipavske občine, je bila ugodno rešena. Po tej točki je bila seja pretrgana do 5. ure popoldne.

(Preč. g. kanonik Frid. Križnar), stolni župnik in dekan ljubljanske okolice, ki že dlje časa ni bil trden, je včeraj nevarno zbolel. Zjutraj je opravil še sv. mašo, ali ko se je hotel podati redoma pred deseto uro k slovesni sv. maši, je tožil v zakristiji, da mu je slabo. Vrnil se je omahovaje še v svoje stanovanje, kjer ga je tolika slabost obšla, da bi se bil zgrudil, da ga niso prestregli. Zadel ga je deloma ob desni strani mrtvoud ter omotil mu zavest. Včeraj popoldne dekan je bil v sv. olje; danes se mu zavest nekoliko jasni, zadeti udje se oživljajo, a nevarnost še ni odstranjena, vzlasti ker ga nadleguje hud kašelj. Sočutje z bolnikom je vsestransko.

(Iz deželnega zbora štajerskega.) Včeraj je zbor pooblastil deželni odbor, da za prezidanje „Joa-

neuma“ poleg vlani dovoljenih 170.000 gld. porabi še nadaljnih 114.126 gl. Deželnega odbora predlog, da se za novo vseučiliščno poslopje dež. vladi dá na razpolaganje s 3½% obrestovalno posojilo v znesku 800.000 gl., se je potrdilo.

(Odlikovanje.) Jutri dopoldne ob 11. uri bode otroška bolnišnica cesarice Elizabete v Streliških ulicah blagoslovljena. Po tem cerkvenem obredu se bode pripel načelniku upravnega sveta tega zavoda g. Karolu Leskovicu zlati zaslužni križec s krono.

(Mestni zbor ljubljanski) je imel v soboto zvečer sejo, pri kateri je podžupan g. Petričič nasvetoval, naj se dovoli kot občinski donesek k gradnji deželne domobranske vojašnice na leto 300 gld. G. Hrasky je z ozirom na koristi, katere bo imelo mesto od te vojašnice, predlagal znesek 500 gld., ki je tudi obveljal. Zadnje škontrovanje mestne blagajnice je našlo to v popolnem redu, kar se je vzelo na znanje. Prošnja podpornega vseučilišnega društva pravnikov na Dunaji za podporo se je odklonila, ker imajo kranjski juristi itak veliko zaslonbo v Knafovih ustanovah. Isto takó se je odbila prošnja ljubljanskih lekarnarjev, da se za zdravlila rabljeni špirit oprosti užitnine in mestnih priklad. Ponudba gosp. Franca Črneti, naj mesto kupi od njega hišo št. 15 v Kravji dolini za 9000 gl., se ni sprejela. Računski zaključki o dotacijah mestnih ljudskih šol so bili potrjeni; potem se je pričela tajna seja.

(Iz Žužemberka) 16. novembra: V ponedeljek smo imeli ogenj. Pogorela je hiša in hlev posestniku Jožefu Fabjanu (bratu P. Benjamina) v Trebči vasi. Posestnik je bil za malo svoto zavarovan. Sreča je bila, da ni bilo vetra, sicer bi malo hiš v vasi ostalo, ker so poslopja s slamo krita in kar na kupu. Zažgali so kakor navadno — otroci. — Pretečeni tedaj smo imeli žalosten pogreb. Pokopali smo Marijo Kmet iz Podgozda, dobro in skrbno mater več nedoraslih otrok. Nesla je nekaj pšenice na Krko prat, tu ji izpodrsne in obleži naenkrat mrtva. Vreča ji je ležala na obrazu. Najbrže se je zadušila. — Pasjemu rodu se pri nas letos slaba godí. Komaj je dobro nehal trimesečen kontumac v Žužemberku, začel se je na Dvoru. Stekel do zdaj še ni noben pes, ali zapazili so bajé sumljivega in proč je bilo s pasjo prostostjo za tri mesece.

(S Šenturske gore) poslal nam je prijatelj šopek cvetic, pisoč: Da Vam dejanjsko dokažem, da ne životarimo v kaki ledeni Sibiriji, marveč se radujemo v prijetnem planinskem raju, pošljem Vam tu šopek cvetic, s kakoršnimi se ne morete ponašati Ljubljancani v tem času. Nikar ne mislite, da so bile to jedine, kojih sem nabral; takih zalih prirodnih hčer imamo več na naši krasni gori. Predvčeranjim sem videl še metuljčka „Vanessa urtica“ in pa „Colias Rhamni“ se zibati po zraku. Čudna prikazen v tako poznem jesenskem času.

(Slovensko gledališče.) Malokateri večer nas je takó zadovoljil, kakor ravno sinočnji. Vodstvo dram. društva je jako dobro pogodilo, da je spravilo na oder veseloigro „Strije bogatin“. Ogrevati se sicer ne moremo v obče za prevode nemških izvirnikov, preverjeni pa smo, da bo „Strije bogatin“ še mnogo večerov napolnil čitalnično dvorano z ravno takó zadovoljnim občinstvom, kakor sinoči. Dobra igra tudi igralce same navdušuje; zaradi tega smo pa sinoči tudi videli več igralcev, ki so prekašali same sebe. Gospa Borštnik-Zvonarjeva, ki je dobila jako krasen šopek s trakovi, je pokazala dosedaj v najrazličnejših vlogah vsestransko svojo igralsko nadarjenost, priznavati pa moramo, da je posebno v najvinih vlogah, kakor je Irma Krasinska, še-le v svojem pravem elementu. Burno ploskanje mnogoštevilnega občinstva je popolnoma zaslužila. Amalija Orličeva je dobila izbornu zastopnico v gđ. Nigrinovi. Isto takó pohvalno moramo omenjati gđ. Slavčevo in gđ. Gostičevo. Prva je sicer še skoraj pričetnica, a zadostovala je svoji nalogi ter je v priznanje dobila lep šopek. Sploh je žensko osobje našega dramatičnega društva jako pridno ter naj bo nekaj uzor pridnosti marsikateremu gospodu, ki je morda veteran na odru. Gosp. Borštnik pred vsem natanko umeva in tolmači značaje, katere predstavlja. Vidi se temu našemu igralskemu mojstru pri vsakem koraku na odru, da igra le zaradi igre. Zaradi tega so pa njegovi nastopi tudi skoraj vedno dovršeni; to velja tudi o Juliju Levinu. G. Verovšek je imel vlogo in masko, ki mu pristuje, in baš vsled tega je takó ugajal občinstvu. Gospoda Danilo in Perdan smeta biti

zadovoljna z uspehom, kateri sta dosegla bodisi s svojo pridnostjo, bodisi vsled tega, ker sta imela hvaležni vlogi; gosp. Sršen je storil z grofom-natarjem, kar je bilo mogoče. Tudi manjše vloge so bile v dobrih rokah. Upamo, da bomo v tej sezoni še enkrat videli „Strije bogatina“.

(Umrl) je dne 8. t. m. č. g. Peter Podreka, duhovnik v Roncu, med beneškimi Slovenci od nekdanj najbolj znani rodoljub. Naj v miru počiva!

(Kóze.) Z Dolenjskega se nam poroča: V vasi Čatež blizu Št. Lavrencija so se pokazale kóze, ki so že štiri leta strašna nadloga na Kranjskem. Ali ni pomoči zoper to bolezen, ki razširja strah in nesrečo skoro po vsi deželi? Ali so bile dovoljne vse naredbe proti tej kužni bolezni? Ko je pred tremi ali štirimi leti začela razsajati v Rusiji epidemija, izšel je ukaz, da je trojni kazaški kordon zaprl dotične vasi, in uspeh je bil dovoljen. Tukaj se je pred desetimi leti prikazal pri živini vranični prisad. Hitro so vojaki zaseli vas (Korenitko) in kužna bolezen je bila zatrita. Ali človeško življenje ni toliko vredno, kakor živalsko? Ali ne bi bila umestna primerna interpelacija v deželnem zboru?

(Iz Novega mesta:) Ker je bil za tretji red sv. Frančiška obrednik s slovenskim prevodom živa potreba, izdalo ga je predništvo novomeške skupščine te dni. Dobi se vezan edino le v novomeškem samostanu. Adresuje naj se na podpisane. Cena knjige je v usnji vezane z zlato obrezo 75 kr. s poštnino vred, v rudeči obrezi 65 kr.

P. Hugolin Sattner.

(Slovenski klub na Dunaji) ima svoj prvi večer v letošnji četrti sezoni v soboto 23. novembra t. l. v restavraciji „Zum Lothringer“ I. Kohlmarkt št. 24. parterre. — Čital bode g. dr. Fr. Simonič svoj spis: „Naš rojak in imeniten strokovnjaški pisatelj med dr. Jožef Ivan Knole.“ — Začetek ob 8. uri. — S tem vabijo se na Dunaji bivaajoči Slovenci, da se udeležé v obilnem številu tega večera.

(Državni uradniki, ali ka-li?) „Edinost“ piše: Dne 26. oktobra so prišli nekateri slovanski poslanci v brzojavni urad v Poreču, brzojaviti nekemu dunajskemu časopisu o dogodkih v deželnem zboru. Brzojavni uradnik pa ni hotel vsprejeti telegrama. Bog vé, iz kakega razloga?

Raznoterosti.

— Star sir. Pri zadnji švicarski kmetijski razstavi je bil razstavljen hlebec sira, ki je bil 170 do 180 let star. V Švici je star sir sploh domá, kajti običaj je tam, da pri rojstvu otrok spravijo hlebec sira, kateri potem pri njegovi smrti na pogrebščini jedó povabljeni.

— Eksplozija v praharni. „Berl. Tagbl.“ javlja iz Hanau-a, da so se v tamošnji državni praharni uneli patroni, vsled česar je bilo usmrtenih osem, ranjenih pa osemindvajset oseb.

Telegrami.

Dunaj, 17. novembra. Kazensko-postavni odsek je konečno v četrtek, 21. dan t. m. sklican. Isti dan bo imel prvo sejo.

Gradec, 17. novembra. Deželni zbor je sklenil, da se ustanovi nova deželna hiralnica v Vojniku.

Lisabon, 18. novembra. Portugiška korveta „Bartolomeo Diaz“ je v Brazilijo odplula.

Rio Janeiro, 17. novembra. Danes objavljeni manifest začasne vlade proglašá monarhijo odpravljenjo. Nova vlada hoče nemire preprečiti; pravi, da je dobila več pritrjujočih izjav iz provincij. Bivšega ministerskega predsednika so zgrabili. Provincija Bahija se je izrekla proti vstaji, toda večina provincij je za republiko. Prebivalstvo je mirno, trgovina počiva. Cesar bo jutri z družino v Evropo odpotoval.

Rio Janeiro, 18. novembra. Cesar je včeraj v Evropo odpotoval.

Tuji.

16. novembra.

Pri **Mattéu**: Makony, Cevak, Stenzel, Mayer, Lautner, Steiner, Sohr, Orešnik, Gerstenberg, Ehrlich, Ruckel, trgovci, z Dunaja.

Pri **Slonu**: Frey, Löwi, Doster in Schönwald, trgovci, z Dunaja.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
16	7. u. zjut.	751.3	—1.6	brezv.	megla	0.50
	2. u. pop.	749.6	0.6	"	"	megla
	9. u. zveč.	749.8	—2.0	"	"	"
17	7. u. zjut.	749.7	—7.0	brezv.	megla	0.60
	2. u. pop.	749.4	—8.8	"	"	megla
	9. u. zveč.	749.4	—5.8	"	"	"

Srednja temperatura obeh dni 0.7° in —1.7° za 3.1° in 5.1° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

18. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gld. 30 kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16 %	85 " 70 "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	108 " 65 "
Papirna renta, davka prosta	100 " 50 "
Akcije avstr.-ogerske banke	923 " — "
Kreditne akcije	310 " — "
London	119 " — "
Srebro	— " — "
Francoski napoleond.	9 " 47 "
Cesarski cekini	5 " 66 "
Nemške marke	58 " 40 "

Službo cerkvenikovo,

katere je že več let navajen, želi nastopiti

France Škofic,

(3—3)

stanujoč D. M. Polje pri Ljubljani.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Frančiškansko cerkvi v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano rečno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupece so **oljnaté barve v ploščevinastih pušicah** (Bleibüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah. (16)

☛ **Cenike na zahtevanje.** ☛

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Koverté s firmo

priporočá

Katoliška Tiskarna

po nizkeje ceni.

Zobolek, prašek in pasta za zobe

preč. oo. Benediktincev

opatiije Soulae (Gironde).

Dom MAGUELONNE, pripor.

Največje odlikovanje: dve zlati svetinji: Bruselj 1880, London 1884.

Iznajdeno leta 1373 po priporji Pierre Boursaud.

Vsadikanja raba zoboleka oo.

Benediktincev (po nekoliko kapljic

na vodi) ozdravi in zabrani gnjilobu zob, jih obeli in utrjuje;

okrepčuje in popolno ozdravi celjusti.

Zares močno ustrezemo našim p. n.

čitateljem, opozorjé na to starodavno

ter prekoristno iznajdbo — najboljši

in edini lek proti zobobolu.

Tvrška **SEGUIN** Bordeaux

(Francija)

rue Croix de Seguey 106 & 108.

Ustanovljena leta 1807.

Dobiva se v vseh lekarnah in prodajalnicah dišav. (13)

